

Compost is langetermijninvestering

Koolstof voor opruimprijs

Gebruik van compost is een methode om bij een lage aanvoer van fosfaat veel organische stof toe te voegen aan de bodem. De prijs van het product wordt bij de afvalinname betaald. De boer betaalt vooral de transportkosten naar de akker. Onderzoek levert steeds meer gegevens over de economische waarde van de bodemverbeteraar.

Compost is een bodemverbeteraar. Het heeft een lage bemestende waarde. Daarom telt maar 10 procent van de stikstof en de helft van de fosfaat van compost mee in de bemestingsruimte. Telers met behoefte aan meer 'koolstof' in hun bodem kiezen vaak voor compost binnen de bemestingsruimte. Ze geven eenmalig een hoge gift van bijvoorbeeld 40 ton en daarna gemiddeld 10 ton per hectare per jaar. De akkerbouw is samen met een paar andere open teelten de grootste afnemer van compost. In 2014 namen akkerbouwers rond de 750.000 ton compost af van verschillende leveranciers.

Het aandeel Keurcompost groeide daarin naar 80 procent. Certificering vereist vaak deze compost. De teler krijgt er bovendien een, voor certificering vereist, rapport bij waarin de kwaliteit, afkomst en mineralengehaltes vermeld staan. Keurcompost komt uit een gecertificeerde productielijn. Jaarlijks verwerken compostbedrijven 2 miljoen ton gft-afval en 1 miljoen ton groenafval tot ruim 1,3 miljoen ton compost. Bijna 60 procent van het product gaat naar de akkerbouw. Een trend is dat er steeds meer verrijkte compostsoorten op de markt komen. Verwerkers voegen daar voedingsstoffen of

micro-organismen aan toe. Die producten richten zich vaak op tuinbouwmatige teelten.

Prijs

Compostbedrijven zijn in eerste instantie verwerkers van organische reststromen. De prijs die een boer betaalt voor de compost heeft weinig te maken met de kosten die verwerkers maken. Verwerkers spreken met gemeentes en natuurbeheerders af voor welk bedrag zij de organische reststromen afnemen. Inzameling en verwerking komen op de rekening van de 'grondstofleverancier'. Een gemeente betaalt

In 2014 namen akkerbouwers rond de 750.000 ton compost af van verschillende leveranciers.

enkele tientallen euro's voor het verwerken van een ton gft-afval. Uit 2 tot 2,5 ton afval maakt het composteringsbedrijf een ton gft-compost. Daarna moet de compost ergens heen. De prijs van de boer is zo de som van de transportkosten met eventueel een klein plusje. Afhankelijk van de kwaliteit en de schaarste kost een ton compost 3 tot 20 euro. Gespecialiseerde bedrijven bieden composten aan met extra kwaliteit voor prijzen boven de 25 euro. Over de afgelopen 20 jaar is een licht stijgende trend te zien in de prijs van gewone compost. Rond de eeuwwisseling had een ton compost een boerenprijs van een paar euro, rond 2010 liep dat richting 5 euro en nu gaat daar nog een dikke 2 euro op. Telers melden dat ze bij een lokale verwerker vroeger de compost gratis konden afhalen. Soms kost het nu een paar euro per ton bij afhaling. Vaak zijn loonwerkers gespecialiseerd in transport en uitrijden van de compost. Afhankelijk van de afstand tot de verwerker komt deze hele service op prijzen die tegen een tientje liggen.

Waarde

De lichte prijsstijging van compost zit hem niet in de schaarste. Binnen de bemestingsruimte concurreert het product met varkens- en rundmest. Van die laatste soort mest groeit het aanbod. Daarbij komt dat de bemestingsruimte over de afgelopen jaren kleiner werd. Telers kiezen voor compost omdat dit ten opzichte van dierlijke mest een veel hogere aanvoer van Effectieve Organische Stof oplevert. Dat geldt zeker vergeleken met varkensdrijfmest. Runderdrijfmest neemt relatief veel stabiele organische stof mee, maar compost overtreft dit vaak met een factor 5 of meer. De Branche Vereniging Organische Reststoffen (BVOR) heeft een rekenhulp voor telers op de internetpagina van Keurcompost gezet. Een ton compost is gemiddeld tussen de 25 en 30 euro waard op basis van bemestende waarde in het eerste en volgende jaren en op basis van de organische stof die stabiel in de

bodem blijft. Lastiger is het om prijskaartjes te hangen aan voordelen als meer vochtvasthoudend vermogen in de bodem, ziekteverwendheid, sporenelementen, lichtere of erosiepreventie. De helft van de koolstofverbindingen in compost blijft jaren aanwezig in de bodem als Effectieve Organische Stof. Volgens Wageningen onderzoek is de economische waarde van compost mede daarom zo hoog. Onderzoekers durven een prijskaartje van 40 cent te hangen aan een kilo EOS. Groenbemesters vertegenwoordigen in het bouwplan een waarde van 300 tot 500 euro, maar compost heeft ook zeker een waarde die boven de berekening van de BVOR zal liggen, zeggen de onderzoekers.

Meeropbrengst

Het Louis Bolk Instituut (LBI) rekende aan de rendementen uit compost. Ze keken naar de effecten op langere termijn. Het LBI vergeleek de combinatie runderdrijfmest met KAS tegenover twee combinaties met compost, één met runderdrijfmest, KAS en 8,6 ton gft-compost (9 euro per ton op het land) en één met runderdrijfmest, kas en 20 ton fijnere compost (17 euro per ton op het land). Na 7 jaar betaalde de investering met de gft-compost zich terug. Over 30 jaar was het rendement 20 procent. De berekening gaat uit van een opbrengststijging van 5 procent. Over de hele gewasrotatie is een meerprijs van 175 euro per hectare gehaald. Bij de fijnere en duurdere compost kan de 10 procent meeropbrengst de meerkosten niet compenseren. Het LBI staat niet alleen in de berekening van dergelijke meeropbrengsten. Ander onderzoek bevestigt dat na verloop van jaren enkele tientallen kilo's meer stikstof beschikbaar komt en meeropbrengsten variëren van 7 tot 13 procent. De scenario's met compost gaan gunstiger worden als prijzen van mest, kunstmest en marktprijzen van akkerbouwproducten hoger zijn. ■

De expert

Arjen Brinkmann is directeur van de Branche Vereniging Organische Reststoffen.

Wat is een goede compost?

Betere composten onderscheiden zich door minimale vervuiling met glas of plastic en het product is aantoonbaar langere tijd boven de 60 graden geweest. Certificering vereist vaak dat keurcompost gebruikt wordt. Daarvan liggen de eisen hoger dan de minimale wettelijke eisen aan compost.

Wat is het verschil tussen groencompost en gft-compost?

Beide composten zijn van goede kwaliteit. Groencompost is gemakkelijker schoon te produceren. Het bevat net iets meer effectieve organische stof per kilo fosfaat dan gft-compost.

Hoe verhouden vraag en aanbod zich op de compostmarkt?

Alles gaat al jaren goed weg. Wel is duidelijk dat bij mestoverschotten of minder fosfaatruimte, de prijs van compost daar last van heeft. Boeren melden dat organische stof op percelen terugloopt. Ik denk dat we na moeten denken over de status van compost.

Je kunt via andere producten organische stof geven, toch?

Ja, maar composteren heeft een hygiëniserende werking. Onkruiddruk en insleep van exoten neemt toe als we maaisels zo op de akkers brengen. Je kunt problemen krijgen met soorten als de Japanse duizendknoop. Europese richtlijnen dringen aan op actief bestrijden van invasieve soorten.

Wat zijn de kansen voor compost?

Eisen aan mest en gewasbescherming worden strenger. Gezonde bodems vragen om kwalitatief goede compost. Ik zie een sterker wordende rol voor composten toegesneden op specifieke teelten en op microbiologische toevoegingen.

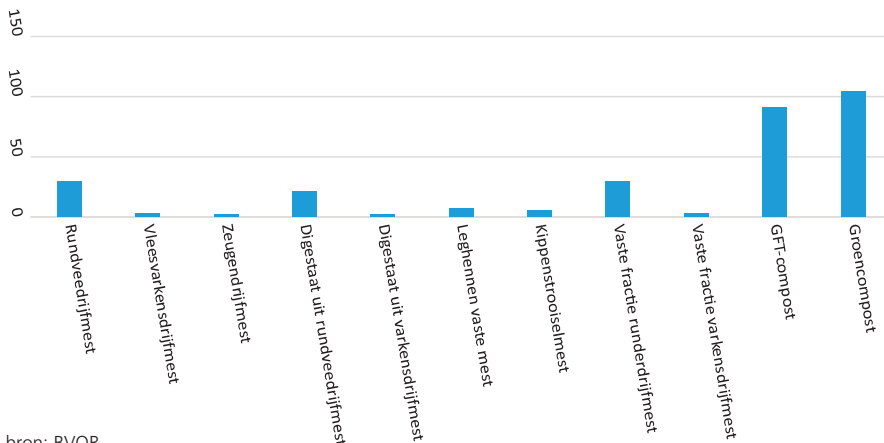
En de bedreigingen?

Als het belang van hygiëniseren niet erkend wordt, krijg je rommel op het land. In Duitsland is composteren nog maar enkele jaren verplicht, maar wel na schandalen met ziektes en onkruiden.

En klachten over compostkwaliteit?

Veel verhalen daarover zijn achterhaald, maar ik roep ieder die slechte ervaringen heeft op contact met de BVOR op te nemen.

Kilogram Effectieve Organische Stof (EOS) per kilo P₂O₅ in mest en bodemverbeteraars

bron: BVOR